

Samlad rapport för den nationella tillsynsinsatsen i strandskydd

2019-01-20

Inledning

Miljösamverkan Sverige har samordnat en nationell tillsynsinsats inom strandskyddsområden där länsstyrelserna har tillsynsansvaret. 10 länsstyrelser har deltagit i den gemensamma insatsen. Syftet med insatsen har varit att ge kraft och effektivitet till länsstyrelserna att driva planerad grön tillsyn men också att en samlad insats ger bättre genomslag gentemot allmänhet och verksamhetsutövare.

Genomförande av den nationella tillsynsinsatsen

Vi gjorde ett tidigt varsel om den gemensamma kampanjen under slutet av 2017 så att alla länsstyrelser skulle ha möjlighet att planera för detta i sina tillsynsplaner. I mars 2018 gick det ut en ordentlig inbjudan som länsstyrelserna fick svara på. En instruktion gick ut i maj som satte ramarna för länsstyrelsernas tillsynsinsats samt underlag att använda i insatsen: mallar för pressmeddelande, fältblankett, redovisning av fältbesök. I juni, innan semestern, hade vi två Skype-möten med mediaträning tillsammans med vår kommunikatör i Miljösamverkan Sverige. Miljösamverkan Sverige gick ut med pressmeddelande tidigt i augusti och de flesta deltagande länsstyrelser skickade pressmeddelande inför deras egna insatser. Fältbesöken genomfördes i huvudsak i augusti och september enligt de ramar som satts upp. I september, efter fältbesöken hade vi den första omgången kalibreringsmöten, där vi tillsammans några länsstyrelser i taget tittade på vad vi hittat och lite reflektioner tillsammans om hur gå vidare med ärenden. Därefter var det "eget arbete" med kommunikering och utredning av länsstyrelserna. I november ordnade vi med en andra omgång kalibreringsmöten, nu tillsammans med vår projektjurist. Dessa kalibreringsmöten syftade till att stötta i utredningsdelen av handlägningsprocessen. Den gemensamma kampanjen avslutas med denna samlade rapport samt en enkät till alla länsstyrelser om sina erfarenheter kring att arbeta i kampanjform. Resultatet av den enkäten redovisas inte i denna rapport.

En detaljerad rapport finns sammanställd för fältbesöken och den första omgången kalibreringsmöten.

Resultat

Fram till 15 december 2018 har följande åtgärder vidtagits i de ärenden som är en följd av tillsynsinsatsen. Antal kontrollerade platser och objekt har ändrat sig sedan delrapporteringen efter fältbesöken en del för vissa län p g a att den första redovisningen var preliminär.

Län	Typ av område	Kontrollerade platser vid fältbesöket	Antal objekt	Begäran om förklaring	Kommunicering om föreläggande	Beslut om avskrivning	Beslut om föreläggande	Beslut om dispens
Dalarna	Insjö	11	27	2		9		1
Gotland	Hav	20	20	7		7		
Gävleborg	Hav	21	23	17		3		2
Jönköping	Vättern/ Insjö	80	110	49		10		
Skåne	Insjö	40	76	19		2	7	
Uppsala	Hav	11	71	11				
Värmland	Vänern	11	67	10				
Västmanland	Insjö	4	7	0		4		
Västra Götaland	Hav	11	14	3				
Örebro	Vättern	13	23	0				
SUMMA		222	438	118	0	35	7	3

10 länsstyrelser deltog i insatsen. Fyra insjöområden, två områden i Vättern, ett område i Vänern och fyra områden vid hav (Bohuskusten eller Östersjön) kontrollerades. Mellan 4 och 80 platser kontrollerades per län. Totalt kontrollerades 222 platser (uppjustering sedan första rapporteringen efter fältbesöken). På dessa platser kontrollerades 438 objekt.

Till tidpunkten för slutrapportering hade sammantaget 118 skrivelser med begäran om förklaring skickats ut, alltså en första skriftlig kommunikation med de som tros äga eller ha rådighet över de objekt som misstänks vara överträdelser. Örebro län har inte hunnit skicka några än, men avser göra det nästa år. Jönköpings län har uppgett att ytterligare några skrivelser kan komma att skickas efter mer utredning på några osäkra objekt. Västmanlands län har inte haft några misstänkta överträdelser. Det är alltså 53 % av alla kontrollerade platser där det funnits anledning att gå vidare med kommunikation och utredning. De flesta län har inte kommit längre än till en första kommunikation och utredning på sina ärenden. 35 ärenden har dock kunnat avskrivas i ett tidigt skede. Skåne län har kommit längst med även 7 beslut om föreläggande.

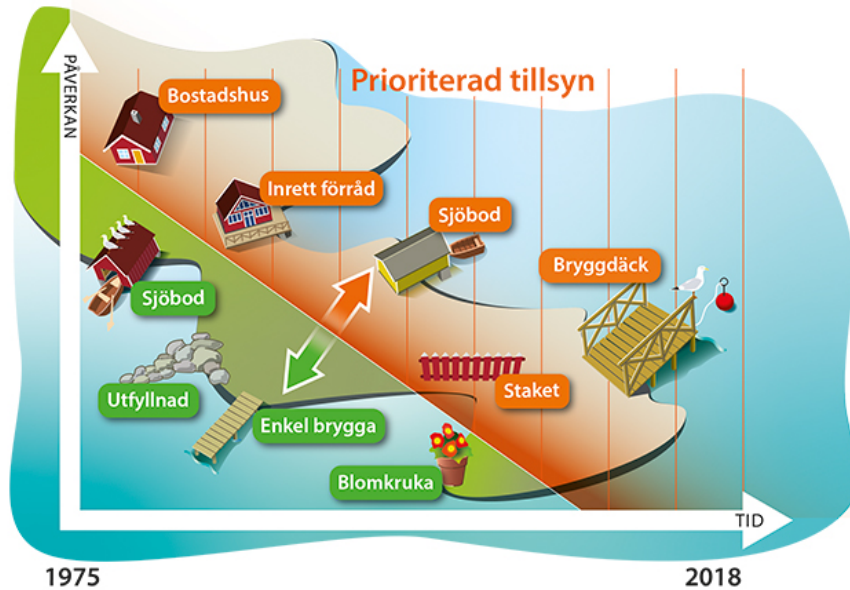
Antal		Kontrollerade platser vid fältbesöket	Begäran om förklaring	Kommunicering om föreläggande	Dispensansökan inlämnad i efterhand	Beslut om avskrivning	Beslut om föreläggande	Beslut om dispens
Antal kontroller, skrivelser eller beslut		222	118		3	44	7	1
Antal objekt i kontroller, skrivelser eller beslut		438	136+?		3	55	26	3
Typ av objekt (antal)	Bostadshus	25	4			3		
	Förråd/sjöbod/gäststuga/båthus/lusthus	107	30		1	22	4	1
	Ändring av byggnad	17	7					
	Altandäck eller uteplats utanför tomt	44	14			2	6	
	Tomtplatsutökning (tex gräsmatta)	31	19			4	5	
	Brygga/bryggdäck/pir	171	48		2	13	7	2
	Skylt som avhåller allmänhet	6	2			1		
	Staket/stängsel utanför tomtplats	4	4				4	
	Övriga anordningar	33	8			10		

Bryggor och bryggdäck är den vanligaste typen av objekt som kontrollerats. De utgör knappt 40 % av objekten. Därefter är olika typer av komplementbyggnader vanliga objekt, alltså förråd, sjöbodas, gäststugor, båthus, lusthus eller liknande. Altandäck som byggts utanför tomtplats är också vanligt förekommande objekt. Det är inte alla länsstyrelser som har redovisat vilka olika typer av objekt som det begärts förklaring om. Siffran 136 stämmer alltså inte. Det är troligen t ex betydligt fler bryggdäck som det begärts förklaring för. Detsamma gäller för kolumnerna högerut.

Kalibreringsmöten under utredningsperioden

Vid tre tillfällen hölls kalibreringsmöten under utredningsperioden. Vid dessa möten deltog också en jurist som gav generella juridiska reflektioner på de uppkomna situationerna. Det som diskuterades allra mest vid dessa möten var proportionalitet och skälighet. Tidigare besked från myndighetsrepresentanter eller beslut från myndigheter, förhållandevis små bryggor och trädäck på stenpir var några av de situationer som väckte diskussionen. Flera länsstyrelser fick erfara att myndighetsbesked lämnats tidigare till ägarna av tillsynsobjekten och då är det ofta en svår avvägning mellan att driva tillsynen eller lägga ner. Den svåra frågan är alltså när ett tidigare myndighetsbesked är ett gynnande beslut. Även situationerna med bryggor av olika slag gav utrymme för svåra avvägningar – driva tillsyn eller inte. Följande graf har använts för att förklara proportionalitet och skälighet på ett övergripande plan i kalibreringsmötena.

Strandskydd

FAKTARUTA

Proportionalitet

Tre parametrar vid avvägning:

- Förfluten tid
- Miljönytta
- Myndigheters agerande

Tomtplatsens utbredning och avgränsning och andra aspekter av det här med tomtplats var också ett vanligt diskussionsämne vid mötena. Även en del svårbedömda tillsynsobjekt togs upp som t ex muddring, ruckel och skräp, klippta gräsytor, glasverandor och utbyggnader, altandäck samt ändrad användning av byggnad. Handläggningsrutiner och förvaltningsrättsliga frågor var också uppe till diskussion vid mötena, exempelvis vad göra när ingen känd ägare, hur göra för att få ärenden att "rulla på", på vilket sätt får man ta in utredningsmaterial, viten, sekretess och delgivning. Vi pratade också om hur de erfarenheter man får i en sådan här samlad insats kan tas tillvara och förbättra och effektivisera tillsynsarbetet framåt. Den samlade insatsen kan ha satt ljuset på ett mönster som behöver åtgärdas på ett mer övergripande plan. T ex om det verkar gå ut fel information från kommuner, kan det behöva åtgärdas med mer utbildning till och dialog med kommunerna eller att vissa typer av frekvent överträdelse behöver åtgärdas med bättre information till markägare.

Länstyrelsernas erfarenheter

Förberedelser inför fältarbetet

Flera länsstyrelser kommenterar i sin rapportering att det är betydelsefullt att planera och förbereda insatsen väl. Då går det lättare vid fältkontrollen. Man bör också tänka över hur mycket tid som behövs både för fältbesöket och det arbete som blir efter. Omfattningen av insatsen behöver anpassas till befintlig personalstyrka. Förberedelserna bör bestå av kartanalys, genomgång av befintliga dispenser mm. Länsstyrelsen i Värmlands län har påpekat att det kan vara vanskligt att uppge exakt dag för fältbesök till markägare m.fl., då väder och andra omständigheter snabbt kan ändras. I Jönköpings län finns funderingar kring att utveckla arbetet med tekniska hjälpmedel till kommande insatser. Några länsstyrelser har påpekat problemen med att få ut nödvändigt underlag, bl.a. äldre flygfoton och äldre beslut. En viss öppenhet behövs för att det kan ”dyka upp” äldre beslut som förändrar slutsatserna för tillsynsobjekten.

Erfarenheter vid fältarbetet

Länsstyrelserna har gjort en del erfarenheter vid fältarbetet. Länsstyrelsen i Dalarnas län konstaterar att flygbilder inte visar allt som byggts och anlagts inom strandskyddat område och att man därför får vara beredd på att det kan finnas mer att inspektera än vad man var förberedd på. Vikten av noggrannhet vid fältbesöken tas upp av flera länsstyrelser; t ex att ta tillräckligt med bilder, skriva tjänsteanteckningar utan värderingar och att skriva ner sådant som verksamhetsutövare/markägare säger vid besöket om dessa är med. Länsstyrelsen i Uppsala län tar också upp att man redan i fält göra vissa bedömningar som t ex tomtplatsens utbredning så att man är redo om det blir fråga om att hantera en dispens i efterhand och som underlag för eventuella punkter i ett föreläggande. Revidering kan dock behövas efter att man får mer underlag. Skånes länsstyrelse tar upp fördelarna med att åka flera handläggare, så att man kan hinna prata med markägare och göra fältarbetet utan stress. De rent praktiska förhållandena kan också vara viktiga att tänka över i förväg så som färdmedel i oländig terräng; båt eller till fots, samt klädval och skor, erfar länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Resultat av insatserna

De flesta länsstyrelser har inte kommit fram till något slutresultat ännu med de ärenden som öppnats med anledning av tillsynsinsatsen. Därför är det inte så många länsstyrelser som har kommenterat något om resultatet av kontrollerna. Länsstyrelsen Gävleborg konstaterar att det är en viss typ av bryggor som dominerar i kontrollen, alltså man kan iaktta ”smittoeffekten” i området. Länsstyrelsen i Jönköping är positivt överraskad av den höga svarsfrekvensen på deras skrivelser till markägare samt att de dessutom fått tillmötesgående svar på frågorna. Några länsstyrelser tar upp att de kunnat avsluta ärendena snabbt efter att de konstaterat att det inte är överträdelser, alltså det har erfarit ”halveringsteorin” (att antalet tillsynsärenden minskar med ungefär hälften i varje steg i tillsynsprocessen). I Skåne län ser man att den samlade insatsen i ett tätt geografiskt område ger följd effekter i flera steg. De utskickade breven har en effekt i att de boende vidtar åtgärder innan kontrollen och grannar tar hjälp av varandra för att svara på Länsstyrelsens frågor om förhållandena längre tillbaka i tiden. Länsstyrelsen i Värmland inser, utifrån resultatet av deras insats, att det är viktigt med vägledning till kommunerna om strandskyddet. Det har upprepade gånger framkommit uppgifter om tveksamma muntliga godkännanden från kommunrepresentanter.

Media

I den nationella tillsynsinsatsen ingick att uppmärksamma arbetet till media. Länsstyrelsen i Gävleborg tar upp att mediauppmärksamheten ledde till att allmänheten anmälde överträdelser på andra platser än enbart i insatsområdet. En del anmälningar fick överlämnas till kommuner. Länsstyrelsen på Gotland konstaterar att media har ett mycket stort intresse för strandskyddsfrågorna. Därför behövs förberedelser för intervjuer och tidningsreportage. I Jönköpings län tycker man att den nationella uppmärksamhet som tillsynskampanjen fick i media, hjälpte dem att motivera tillsynen mot den enskilde, d v s att insatsen gällde fler än enbart de som fick tillsyn i Jönköpings län.

Tips om hur hantera

De samlade insatserna som länsstyrelserna har gjort väcker en del funderingar om hur man kan hantera tillsynen. Dalarnas länsstyrelse har gjort erfarenheter kring hur hantera avhållande skyltar till exempel. Uppsalas länsstyrelse tar upp att det är bra att sammanställa samtliga ärenden och sedan när man ser helheten drar en gräns som gäller för alla för hur tillsynen ska drivas, alltså likabehandlingsprincipen tillämpas. Även länsstyrelsen i Jönköping har gjort på motsvarande vis. Länsstyrelsen i Uppsala har också funderat över bemötande, att t ex inte göra skillnad i sak för de berörda som samarbetar eller motarbetar. Även att vara lyhörd, vara tydlig med processen framåt och ta markägares oro på allvar. Västmanlands länsstyrelse tar upp att det kan vara bra att vara flera handläggare som tar hand om efterarbetet. Det kan bli tungt annars.

Om den nationella tillsynsinsatsen i stort

Länsstyrelserna kommenterar den nationella insatsen i stort. Dalarnas länsstyrelse konstaterar att det varit bra med en nationell insats för det har fått dem att ta tag i tillsynen mer och prioritera det i planeringsarbetet. Jönköpings länsstyrelse uppger att de fått ett värdefullt stöd i både upplägget av tillsynsinsatsen och hanteringen av ärendena. Både erfarna handläggare och juridiskt stöd har varit till stor hjälp. Den nationella samlingen har hjälpt handläggarna i Jönköping att förankra arbetet med tillsyn hos sina chefer. I Jönköping har man också börjat arbeta på ett nytt sätt som upplevs positivt. De arbetar igenom ärendena i grupp och diskuterar bedömningar och avvägningar tillsammans. De ser förbättringspotential och kommer att jobba vidare med konceptet vid nästa tillsynsinsats.

Enkätresultat

Efter genomförd tillsynsinsats skickades en enkät till alla länsstyrelser, även de som inte deltog i kampanjen. Syftet med enkäten har varit att följa upp och utvärdera arbetsmetoden att arbeta i gemensam nationell tillsynskampanj på det sätt som gjorts den här gången. Resultatet av enkäten redovisas här.

10 länsstyrelser av 21 deltog i kampanjen. Av de 10 länsstyrelser som deltog uppger sju att de har haft mycket **nytta av deltagandet** i kampanjen. De övriga tre anger 3 och 4 på den femgradiga skalan. Några kommentarer:

- *”Vi är mycket nöjda med resultatet av kampanjen. Det har varit mycket lärorikt för alla inblandade handläggare.”*
- *”Utan kampanjen har vi nog inte prioriterat denna tillsyn 2018.”*

- ”Framför allt bra att det finns någon som driver på, juridiskt stöd och mediacoachningen var också bra.”

På fråga om **på vilket sätt länsstyrelserna hade nytta av tillsynskampanjen** lämnades följande svar (flera svar möjliga):

Svarsalternativ	Antal svar
Vi lärde oss mycket nytt	4
Vi tränade upp oss i att hantera tillsynsärenden	6
Vi genomförde informationsinsatser	4
Vi fick bra stöd i upplägget av tillsynsinsatsen	8
Vi fick bra juridiskt stöd	5
Vi nådde allmänheten med information om strandskydd	7
Vi började arbeta på ett nytt sätt med tillsyn	2
Annat	1

Kommentarer i övrigt till denna fråga var:

- ”Vi hade intressanta diskussioner tillsammans med andra Länsstyrelser syn på ex. bryggors påverkan på det rörliga friluftslivet.”
- ”Även mycket värdefullt att kunna bolla med Kristina mellan de olika stegen i insatsen.”
- ”Den nationella aspekten förhöjde känslan av likabehandling och att det inte rörde sig om "häxjakt" på någon enskild kommun.”
- ”Länsstyrelsen hade nytta av att få gjort tillsyn som har behövts göras under lång tid. Länsstyrelsen får svårigheter av tillsynen vid fortsatt förvaltning av reservatet p.g.a. uppblussande konflikter.”

Inom kampanjen fanns möjlighet att använda framtagna **mallar** för fältbesöksblankett, pressmeddelande, samlad redovisning av fältbesök, planering och redovisning av tillsynsinsatsen. Betygssättningen på dessa mallar på en femgradig skala blev i medeltal 4.

Kommentarer till frågan:

- ”Jag har gjort om mallarna lite för att de ska kännas lite mjukare.”
- ”Oftast använde vi oss av egna mallar”
- ”I grunden bra. Vi har tidigare utvecklade mallar och har i viss utsträckning använt dessa för att inte avvika allt för mycket från vår egen profil.”
- ”Bra med nationell tillsynsinsats som stöd för varför vår egen tillsyn bedrivs - gemensam kommunikation. Bra mallar för redovisning.”
- ”Rent generellt tycker vi bra om dem. Vi saknar dock en mall för "dubbelbeslut" där vi beviljar dispens och avskriver tillsynen. Nu finns, som vi hittat, bara en där man avslår dispens och förelägger om rättelse. Det skulle heller inte skada om att man påminns om att lägga in kontaktuppgifter till handläggare uppe i vänstra hörnet. I Gävleborg missade vi att lägga in det i mallen i första steget. I vissa mallar så

är det lite mycket som upprepas att man ombeds att skriva samma sak på flera ställen. Det blir otydligt och krångligt. Men vi gillar skarpt att det finns mallar därav betyg 4!!”

Hälften av deltagarna sätter högsta betyg (5) på **mediaträningen** som genomfördes vid två tillfällen över skype i juni. Övriga sätter mellan 2 och 4 i betyg.

Kommentarer om mediaträningen:

- *”Alltid bra att ta del av andras erfarenheter av media tillsammans med en mediaexpert. Det var en lagom ”ribba” på mediaträningen.”*
- *”Jag deltog inte själv, men mina kollegor som deltog var nöjda.”*
- *”Jag blev motiverad och träningen fick mig att prata i direktsänd radio, annars hade jag nog försökt smita undan. Jag tror att flera på vår enhet skulle behöva en liknande kurs.”*
- *”Bra initiativ, tyvärr blev det inte mycket av den varan för oss, så vi fick aldrig tillfälle att träna oss på att hantera media.”*
- *”Jag har deltagit i tidigare medieträning som var mer omfattande och gav mer.”*
- *”Man kanske även kan ha lite rollspel där man får öva sig på fiktiva intervjusituationer.”*
- *”Kanske man kan göra en ”pressintervju på låtsas” så man får träna.”*
- *”Bra tips och infallsvinklar. Allt från vilken vinkel man kan tänka på att bli fotograferad i fråga till att välja neutral mark.”*

På fråga om **tillsynskampanjens ramar** för fältbesök, när i tid och antal platsbesök fungerade bra är svaren något mer spridda; tre länsstyrelser svarar 5 (mycket bra), fyra svarar 4 och tre 3 och 2. Även här är kommentarerna intressanta:

- *”Det var bra med ramarna då avgränsningen blev lättare. Annars risk för att det blir för många ärenden att hantera.”*
- *”Vi skulle ha velat samordna fältbesöken med den tillsynsvecka som ordnas för hela vår Länsstyrelse.”*
- *”Det hade fungerat bra om vi varit full styrka i personalen.”*
- *”Vi följde inte ramarna, vi ville att alla handläggare skulle få vara med i hela kedjan, därför blev det fler ärenden för oss. I framtiden ska vi vara noggrannare med att följa ramarna.”*
- *”Antalet platsbesök är bättre att detta får avgöras av respektive länsstyrelse baserat på resurser och behov. Att det görs med en relativ samling i tid är en förutsättning för ett givande samarbete nationellt.”*
- *”Bra att någon typ av ramar sätta, men vad som är rimligt beror helt på vilken typ av reservat som tillsynen sker i. Uppfyllande av ramarna ska inte vara ett självändamål.”*
- *”Bra med ramar, annars blir det lätt nedprioriterat. Vi har dock inte lyckats hålla oss till alla tidsramar p g a resursbrist.”*

- *”Ramarna fungerade bra men vi här i Gävleborg hade behövt lägga mer tid på förberedelser och var lite aningslösa gällande den efterföljande ärendemängden.”*

Vi frågade också om **kalibreringsmötena** i hade under hösten i två omgångar. Sju länsstyrelser har svarat att dessa möten fungerade mycket bra (5), resterande 3 och 4. Nio länsstyrelser har kommenterat:

- *”Var visserligen bara med på ett av mötena. Det är väldigt viktigt att ha liknande kalibreringsmöten till nästa kampanj. Det är under dessa möten som vi inser vad olika vi resonerar om samma sak beroende på erfarenheter och vilken del i Sverige Länsstyrelsen är belägen.”*
- *”Det var väldigt givande att prata med andra länsstyrelser och höra hur de gjort och vilka problem de sett.”*
- *”Det är bra att få lära sig av varandra och vi uppskattade verkligen tillfället med Johanna.”*
- *”Mycket bra att ha andra att bolla idéer med. Juristhjälp var speciellt uppskattat.”*
- *”Väldigt bra och nyttigt att få andra synpunkter och ett bredare perspektiv.”*
- *”Diskussionerna var positiva där liknande fall togs upp och exemplifierades av flera olika Länsstyrelser. All samordning är positiv.”*
- *”I stort sett bra, tycker dock att de kan styras upp bättre tidsmässigt så att alla Lst får ungefär lika mycket tid på sig att redovisa.”*
- *”Mycket bra och lärorikt att se och höra vad andra län kom fram till.”*

För de graderade frågorna (nytta, mallar, ramar, mediaträning och kalibreringsmöten) utföll det sammantagna resultatet på följande vis (n=10):

Frågeställning	Medeltal	Median
Nytta med kampanjen	4,6	5
Mallar	4,0	4
Mediaträning	4,0	4,5
Ramar	3,8	4
Kalibreringsmöten	4,6	5

De sista frågorna riktade sig särskilt till de **länsstyrelser som inte deltog**. Nio länsstyrelser har svarat. Tre har svarat att de inte hade personal, fyra har svarat att de inte hade tid och två annat. De kommentarer som angetts här är:

- *”Vi är fortfarande inte klara med uppföljningen av 2017 års tillsynskampanj, där vi fokuserade på strandskydd. För att inte skapa oss ännu mer arbete som vi inte hinner slutföra, valde vi att avstå 2018 års kampanj.”*
- *”I år prioriterade vi annan tillsyn. Vi kollade mer på terrängkörning, 12:6 samråd och nationalparksdispenser.”*

Samma länsstyrelser har också fått svara på frågan vad som **skulle behövas för att de ska delta** i en nationell tillsynskampanj inom naturvård (flera svar möjliga). Sex har svarat extra personal, fyra har svarat extern finansiering, en har svarat mer stöd från projektledningen och två annat. Kommentarer till denna fråga är följande:

- *”Lång framförhållning så att aktiviteten kan planeras in under VP-processen på hösten året innan aktiviteten.”*
- *”Vi har bildat en ny grupp inom naturvårdsenheten som ska arbeta med bland annat tillsyn i skyddade områden. Vår ambition är att det ska finnas mer tid för tillsyn när alla medarbetare i gruppen kommit in i arbetet ordentligt.”*
- *”Jag tror att stöd från miljösamverkan Sverige är bra men även att länsstyrelsen får pengar som är vikta åt tillsyn. Med den budget som är nu utan efter tillsynsmedel tror jag att den planerade tillsynen kommer att minska.”*
- *”Vi har anställt en person som bland annat kommer jobba med Grön tillsyn och kommer att delta i år.”*

I stort sett alla länsstyrelser kände till att en **ny kampanj** planeras. 13 av de som svarat på frågan (19 st) är intresserade av att delta, dock lämnar 8 av dem förbehållet att det gäller under vissa förutsättningar. Fyra länsstyrelser har ännu inte bestämt sig och två uppger att de inte är intresserade.

Följande kommentarer har lämnats till frågan:

- *”Beroende på ekonomin.”*
- *”Budgetläget är osäkert (som för alla). Vi vet inte om vi kommer ha pengar till att jobba med detta.”*
- *”Vi vill delta och fokusera på uppföljning av våra beslutade dispenser. Hur stor insats vi kommer att kunna lägga beror helt på om vi känner att vi har tillräcklig personalstyrka. Vi ligger långt efter med handläggningen på provningssidan, vilket gör prioriteringen av tillsynen svår.”*
- *”Vi vet inte om vi har resurser nog att prioritera en tillsynskampanj.”*
- *”Vi arbetar mycket med tillsyn av biotoper och är inte säkra på att just detta område är där vi behöver lägga våra resurser inom ramen för en kampanj.”*
- *”Tiden som avsetts för tillsyn i årets aktivitetsplan räcker förhoppningsvis till efterarbetet för kampanjen 2018. Att påbörja en ny kampanj är inte aktuellt nu.”*
- *”Förutsatt att vi har de personalresurser som behövs. I nuläget är det tveksamt om vi hinner och kan prioritera mer än händelsestyrd tillsyn inom biotopskydd 2019.”*
- *”Det beror på hur det ser ut för oss ekonomiskt under 2019. Men troligen vill vi vara med.”*
- *”Om alla i gruppen kan vara med kan vi delta. Tidigare år har det endast varit en person från gruppen som har hållit i alltihop. Den personen arbetar mest med strandskydd och kan inget om biotopskydd. Därför behöver jag hjälp från övriga i gruppen.”*
- *”Men vi kommer troligen inte att kunna delta i detta då vår budget har snävats upp gällande grön tillsyn.”*

- *”Att vi har resurser.”*
- *”Vi planerar att ha tillsyn på några alléer nästa år men vi får se hur långt som våra pengar räcker. Jag är osäker på vilka andra biotoper som kan vara aktuella att tillsyna.”*
- *”Vi är egentligen intresserade, men vi har inga resurser för att genomföra kampanjen.”*

De övriga kommentarer som länsstyrelserna har är följande:

- *”Jättebra att flera Länsstyrelser nu har börjat med kampanjer. Vi har ju vägledning till kommunerna vilket leder till att vi kan få kommunerna att också bedriva denna typ av tillsyn, vilket leder till mer samhällsnytta och miljövinst.”*
- *”Jättebra initiativ, och vi fick värdefull hjälp på traven med blanketter och uppföljande samtal. Fler länsstyrelser borde delta, för det ger mycket!”*
- *”Vi behöver så fort som möjligt veta när i tiden biotopskyddskampanjen ska genomföras.”*
- *”Det kan inte nog poängteras att tillsyn som är påbörjad måste rulla på och avslutas. Både för myndighetens, rättssäkerhetens och de tillsynade verksamhetsutövarnas skull.”*
- *”Det kan vara värdefullt även för länsstyrelser som inte har möjlighet att delta i kampanjen med egna insatser, att få ta del i ett sammanfattande skypemöte eller liknande efter att kampanjen är genomförd.”*
- *”Ni som jobbar med detta inom MSS gör ett jättebra jobb!”*
- *”Har följt strandskyddskampanjen under 2018 och ser fördelar med en gemensam insats.”*
- *”Bra att det blev en gemensam kampanj. Den har hjälpt oss mycket i vårt arbete. Bra att det kommer fler kampanjer där vi gärna deltar om möjligheten finns.”*
- *”Inte mer än att dessa kampanjer behövs.”*

Analys

Tidsramar

Det har varit svårigheter för länsstyrelserna att hålla tidsramarna i tillsynsinsatsen. Någon länsstyrelse fick problem redan i fältperioden och kunde inte utföra kontrollen i tid för att sedan kunna delta i det första kalibreringsmötet tillsammans med andra länsstyrelser. Därefter fick fler problem och kunde inte begära förklaringar på sina ärenden för att komma till nästa omgång kalibreringsmöten med ett utredningsunderlag. Sårbarheten verkar ligga i att det kommer ”annat emellan” och att de är för få personer som ska hålla i tillsynen. Ibland är det helt och hållet ett enmansarbete. Samtidigt är tidsramar helt nödvändiga om det ska vara en sammanhållen nationell kampanj. Det är möjligt att bristande erfarenhet av att driva tillsyn överhuvudtaget och att dessutom göra det i kampanjform bidrar till det ”ryckiga” deltagandet.

Svårt sammanställa kvantitativt resultat

Ryckigheten i deltagandet har medfört att det är svårt att räkna ihop det kvantitativa resultatet av den nationella kampanjen. Det går ganska enkelt att räkna de ursprungliga kontrollerna men därefter är det svårt eftersom de följande stegen sker utdraget i tid. Sammantaget har målet med kampanjen om mellan 100 och 200 kontroller uppfyllts med råge, dock tack vare att några länsstyrelser gjorde fler kontroller än som var sagt.

Givande kalibreringsmöten

Många intressanta frågor togs upp på kalibreringsmötena och vissa frågor återkom från gång till gång. Kalibreringsmötena förutsatte dock att länsstyrelserna hade något att redovisa, alltså att det fanns sammanställda iakttagelser från fältbesöken och ett utredningsunderlag efter en första kommunikering. Det var tydligt att de länsstyrelser som hade följt tidsplanen hade mest utbyte av kalibreringsmötena.

Proportionalitetsavvägningen är uppenbarligen ett återkommande dilemma.

Erfarenheter

Alla länsstyrelser har uppmanats att redovisa sina erfarenheter av tillsynsinsatsen. Flera länsstyrelser har uppmärksammat sina erfarenheter i samband med fältbesöket, antingen i förberedelserna eller under själva besöket. En knepig avvägning i det här sammanhanget är hur mycket underlag man behöver plocka fram innan man kan göra fältkontrollen. En del länsstyrelser gör omfattande arkiv- och flygbildsstudier innan fältkontrollen. Tar man fram för lite underlag kan det visa sig att kontrollen är helt onödig, gör man för mycket förstudier tar det mycket tid att dels hitta underlaget, dels gå igenom uppgifter som kanske inte alls behövs. Ett av syftena med samlade tillsynsinsatser, förutom att arbeta effektivare, är att få syn på övergripande problem. En del länsstyrelser har just tagit fasta på det, t ex att det behövs bättre dialog med kommunerna.

Media

I juni genomfördes mediaträning vid två tillfällen. Vid dessa tillfällen redovisade alla deltagare sina tidigare erfarenheter av mediakontakter. Erfarenheterna varierade ganska mycket och en del hade dåliga erfarenheter av att bli felciterade och faktafel. Den mediabevakning som sedermera blev av i denna kampanj vara omfattande och genomgående god. Ingen deltagare har uppgett att det ”gick snett” på något sätt. Flera vittnar om att det hade god nytta av mediaträningen och att de fått nya goda erfarenheter av att hantera media i tillsynssammanhang.

Enkäten för uppföljning och utvärdering av arbetsmetoden

Enkätsvaren visar på att de länsstyrelser som deltagit i huvudsak är nöjda med kampanjarbetet och att nyttan av det upplevs som stort. Högst betyg fick mediaträningen och kalibreringsmötena, alltså de gemensamma aktiviteter som förberedde och efterarbetade fältarbetet. Det är något mer spridda synpunkter på mallar och ramar för kampanjen. Av kommentarerna kan man förstå att p g a egna dokument, rutiner och egen planering så fungerar inte kampanjens mallar och ramar fullt ut, även om flera påpekar att med mindre justeringar så har det ändå varit till hjälp.

De uppskattade lärande momenten (mediaträning och kalibreringsmöten) tar förvisso tid från möjligheten att ”producera” mer tillsynsärenden, men behovet av lärande inom den gröna tillsynen är fortfarande stort så det är nog ändå bra att forma kampanjerna så att de innehåller dessa moment. Behovet av kampanjer som främjar ”ärendeproduktion” kan också behövas.

När det gäller de länsstyrelser som inte deltog så hänvisar de flesta till att de saknat personal eller att de inte hade tid, vilket kanske i praktiken är samma sak. Extra personal eller extern finansiering bedöms av många som den åtgärd som krävs för att de ska kunna delta i kommande kampanjer. De flesta länsstyrelser är intresserade av att delta i kommande kampanjer men förbehållen är många och de flesta handlar om budget och ekonomi.